

Riječ urednice

Drage čitateljice, cijenjeni čitatelji!

Pred vama je jubilarni polustoljetni broj Podravskeg zbornika, godišnje publikacije Muzeja grada Koprivnice koja je pokrenuta tijekom zlatnih sedamdesetih godina prošloga stoljeća i preživjela sve do današnjih dana. U međuvremenu, Zbornik je svjedočio brojnim promjenama u našem društvu i lokalnoj zajednici, a i sam ih je doživio podosta.

Tijekom godina mijenjali su se urednici i suradnici, vizualni izgled, rubrike i opseg. Ipak, zadržao je nekoliko elemenata po kojima je ostao prepoznatljiv od prvog do ovog pedesetog broja. Prvi i najvažniji je svakako teritorijalni, a odnosi se na geografsko-povijesno područje Podravine, od Ludbrega do Pitomače. Brojni autori pisali su o Podravini od najranijih razdoblja do danas, a obuhvaćene su teme iz povijesti, arheologije, etnologije, likovne i glazbene umjetnosti, gospodarstva, prirodoslovlja, demografije, ekologije, književnosti... Predstavljene su brojne udruge i pojedinci koji su svojim životom i radom zadužili zajednicu. Pojedini brojevi zbornika bili su podijeljeni prema znanstvenim područjima, a posljednjih godina ta podjela se temeljila na opsegu tekstova i pristupu pojedinoj temi.

A kako je sve počelo? O tome doznajemo od ljudi koji su Zbornik pokrenuli i doprinosili njegovom trajanju na različite načine. Krenimo od idejnog začetnika Dragutina Feletara koji je naglasio kako je Zbornik zamišljen kao znanstveno-popularna publikacija namijenjena i narodu i stručnoj zajednici. Ideja je krenula iz Podravke, ali odmah u početku je svima bilo jasno kako ne bi bilo dobro da jedna privredna organizacija bude izdavač takve publikacije te je odlučeno da se tog odgovornog zadatka prihvati Muzej grada Koprivnice koji je u toj ulozi ostao do danas. Istaknuo je i važnost pokretanja Biblioteke Podravskeg zbornika koja

je iznjedrila brojna izdanja važna za Podravinu i Koprivnicu. Od prvog broja kao autorica stručnih tekstova prisutna je istaknuta povjesničarka Mira Kolar Dimitrijević. Kao jedina koja je uspjela svake godine objaviti svoja povijesna saznanja kaže da nije bilo lagano pisati u dva različita politička vremena i zadovoljiti tražene kriterije vezane uz povijesna zbivanja, a ipak reći istinu na osnovu vlastitih povijesnih, ali i drugih spoznaja. Naglašava kako njezini radovi nisu nastali kao dio zadatka na radnom mjestu, već su posljedica težnje da se obogate istraživanja povijesti Podravine. Mladim autorima želi da budu poput nje ustrajni i uspješni u pisanju.

Sveučilišni profesor Hrvoje Petrić odrastao je uz Zbornik o kojem kaže: *Podravski zbornik uredno izlazi 50 godina. Je li to moguće? Još uvijek mi je pred očima žuto-crveni broj iz 1978. godine, vjerojatno prvi s kojim sam se susreo. Sa zanimanjem su ga čitali moji djed i otac, a moj se interes javio nešto kasnije. Brojeve iz '81., '82. i '83. godine čitao sam za vrijeme ljetnih praznika i vjerujem da me upravo Zbornik usmjerio ka razvijanju strasti za istraživanjem povijesti. Početkom 1990-ih kao student pisao sam tekstove, a u drugoj polovici toga desetljeća okušao sam se i kao urednik. Veseli me pročitati svaki novi broj, a ponekad i nešto napisati. Nadam se čitanju Podravskeg zbornika još mnogo godina, a imam i niz ideja o mogućim priložima. Podravina može biti sretna što ima ovakvu publikaciju koja je postala bitan čimbenik istraživanju njenih višestrukih identiteta.*

Marljivi suradnik i dugogodišnji djelatnik Muzeja grada Koprivnice Marijan Špoljar prisjetio se svojeg sudjelovanja u Zborniku: *Iskreno: u to mladenačko doba nisam osobito simpatizirao „klasiku“, pa ni zbornička i slična izdanja, a počeo sam pisati za Podravski zbornik već u trećem broju 1977. godine samo zato da „proturim“ suvremene likovne teme. Tako sam u tome*

broju objavio tekst o nekim vizualnim oznakama Podravke, s relativno kritičkim pristupom (nećete vjerovati: onda se to moglo!), a iz današnjega kuta osobito sam „ponosan“ na izraz koji sam koristio („paperkovanje kulture“, Podravci znaju što to znači) za autore koji baštinu i folklor koriste na nekritički i doslovni način.

Svojih početaka u Zborniku prisjeća se i dugogodišnja grafička urednica Draženka Jalšić Ernečić koja je u našu priču ušla ratne 1991. umjesto Vladimira Kostjuka. U stvaranje Zbornika uključio ju je dugogodišnji urednik i tadašnji direktor Muzeja grada Koprivnice Franjo Horvatić. S nostalgijom se prisjeća tog, prema njezinim riječima, analognog vremena kada se Zbornik uređivao tako da su se crteži i tekstovi ručno uljepljivali na arak papira i to je bio predložak za prijelom, a kompjuterska obrada teksta radila se u tiskari. Danas je priprema svakog novog broja tehnički puno jednostavnija, ali je i dalje izazovna u smislu okupljanja suradnika koji će na kvalitetan i zanimljiv način pisati o Podravini. Još izazovnijim se čini posao nakladnika koji je dužan priskrbiti dovoljno sredstava kako bi Zbornik opstao u vrijeme osjetnog rasta cijena papira i tiskarskih usluga. Ipak vjerujem da je najveći izazov i nadalje pred autorima koji istražuju, promišljaju i u tekst uobličavaju određene teme. Oni su prije svih najzaslužniji da i jubilarni broj Zbornika bude jednako zanimljiv i poticajan brojnoj čitateljskoj publici.

Kako bismo zaokružili jedno razdoblje u ovom je broju zadržana prijašnja koncepcija prema kojoj su radovi podijeljeni na opsežnije članke i kraće priloge, a književni su prilozima zamijenjeni tekstom autorice Mihaele Cik koja je dala presjek književnog stvaralaštva do sada objavljenog u Zborniku. Brojne su teme zastupljene u rubrici Članci. Patricija Andrašić bavila se istraživanjem promjena u selu Hlebine, uključujući prostor i arhitekturu, način života stanovnika sela te simboličku promjenu koja je posljedica pojavljivanja novih djelatnosti uvjetovanih nastankom naivne umjetnosti i popularizacijom seljaka-slikara u ovom selu. Nikolina Belošević i Danko Dujmović pišu o

Crkvi Svetog Križa u Križovljanu u kontekstu nasljeđa viteških redova. Koprivnica javno i privatno 1997. – 2024. Pledoaje za planiranje, komponiranje i dekomponiranje stalnog muzejskog postava naslov je teksta Draženke Jalšić Ernečić koja obrađuje muzejsku izložbu Koprivnica javno i privatno – Rađanje građanske svijesti koja je za javnost otvorena 1997. godine i nije imala pretenzija postati (i ostati) stalnim postavom punih 27 godina. Osnovno školstvo u Koprivnici od školske godine 1939./1940. do nastanka dviju osnovnih škola u školskoj godini 1956./1957. prikazala je Ksenija Krušelj, a o povijesti prekodravskog područja Husinja i veleposjedničke obitelji Rába piše dugogodišnji suradnik iz đurđevačkog područja Vladimir Miholek. O nošnji Hrvatskog srca u Podravini kao simbolu identiteta piše Vesna Peršić Kovač, a o planovima i realizaciji željezničke veze između Podravine i Zagreba Hrvoje Petrić. Dijana Sabolović-Krajina ukazuje na značaj zbirke razglednica Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica kao knjižnične građe kojoj je svrha prijenos informacija o raznim aspektima života Koprivnice i okolice u proteklih stotinu i dvadesetak godina, a Ivan Valent izvještava o provedenom arheološkom nadzoru radova rekonstrukcije postojećeg i dogradnje drugog kolosijeka dionice pruge Križevci – Koprivnica – državna granica tijekom 2021. – 2023. godine. Helena Kušenić u svojem tekstu prati rad Ateliera Koprivnica i AK galerije od 2011. do danas. Prilozi nam ove godine donose različite teme pa tako o stanju industrije Ludbrega kroz prizmu Ludbreškog lista piše Domagoj Busija; Milivoj Dretar donosi pregled sadržaja Zbornika od prvog do 49 broja. Sjećanje na Bracu naslov je priloga u kojem Ivan Ferencak donosi emotivno prisjećanje na jednog od najvećih talenata koprivničke glazbene scene Milana Bracu Šimunovića. Nakon nošnji, etnografske teme obrađuje i tekst mladog ludbreškog etnologa Roberta Kapeša koji piše o procesu stvaranja muzejskog prostora Bakina hiža i dedekov dvor. O Milanu Grubiću, nastavniku i ravnatelju osmogodišnje škole u Virju od 1942. do 1947. godine piše Mira Kolar-Dimitrijević,

a Stjepan Kovaček bavi se stotinu i pedesetom obljetnicom Dobrovoljnog vatrogasnog društva Koprivnica. Potpuno drukčiji pogled na jedan etnografski predmet – zidnjak daje Đurđica Mustaf baveći se njegovom komunikacijskom ulogom. Mišo Rašan i Luka Hercigonja donose dašak prirode obrađujući strane biljne vrste, a Petra Somek osvrće se na 30 godina izlaženja časopisa Meridijani. O pariškoj izložbi Ivana Generalića 1953. godine piše Marijan Špoljar, a naše najmlađe nematerijalno kulturno dobro požirake predstavlja Sonja Vuljak.

Na kraju cjeline javlja se i muzejska pedagoginja Maša Zamljačanec koja nas informira o muzejskom projektu Skriveno lice Koprivnice. Pregledom nakladničkih naslova po prvi puta u Zborniku sudjeluje muzejska knjižničarka Marta Sabolić. Kroničar se u ovom jubilarnom broju odlučio na sebi svojstven način osvrnuti na događanja od sredine dvadesetog stoljeća ukazujući na činjenicu kako se od tada promijenilo puno toga, ali je ipak sve ostalo isto. Na kraju donosimo i osvrt na događanja u tri podravske općine: Peteranec, Veliki Bukovec i Ferdinandovac. Nadamo se kako će vam šetnja kroz navedene teme ovog jubilarnog broja biti zanimljiva, a našem Podravskom zborniku želimo da traje barem još toliko!

Vesna Peršić Kovač
urednica